

تحلیلی بر چگونگی توزیع فضایی - مکانی فضای سبز به عنوان راهکاری جهت بهبود محیط زیست شهری (نمونه موردی شهر مهر)

حسین یغفوری^۱، داود حاتمی^۲، احمد صحرایی^۳

E-mail address: davoud.hatami@yahoo.com

چکیده

شهرنشینی اگر چه باعث رفاه و راحتی انسان ها شده است، لیکن گرفتاری هایی را نیز به دنبال داشته است. افزایش جمعیت مسایلی همچون مشکلات ترافیکی، ایجاد انواع آلودگی های شهری (آلودگی صوتی، هوا، آب)، تخریب محیط زیست، مشکلات فرهنگی و اجتماعی و بسیاری مسایل دیگری را به دنبال داشته است. به گونه ای که این معضلات صاحب نظران و برنامه ریزان را به چاره اندیشی واداشته است. در این بین پارک ها و فضای سبز به دلیل حمایت از سیستم های اجتماعی شهر و فراهم کردن خدمات اکوسیستمی راه حل مناسبی جهت رفع مسائل زیست محیطی و تبدیل هر چه بیشتر محیط شهری به محلی قابل زیست برای شهروندان هستند. در شهر مهر، که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است، کمبود شدید فضای سبز شهری محسوس می باشد. به طوری که بر اساس یافته های این تحقیق با توجه به جمعیت ۶۳۰۷ نفری این شهر، در سال ۱۳۸۵، در مجموع سرانه فضای سبز ۷۷ / .، متر مربع می باشد؛ که با استاندارد وزارت مسکن و شهرسازی که سرانه ۱۲ متر سرانه را مطلوب می داند، فاصله زیادی دارد. در عین حال توزیع فضایی آن نیز بسیار نامتعادل و نامتناسب است. چنانکه، سرانه فضای سبز محله ۱ / ۵۸ متر مربع می باشد. و محلات ۳ و ۵ که ۸۹ / ۲۴ درصد جمعیت شهر و ۲۳ درصد مساحت شهر را به خود اختصاص داده اند فاقد هرگونه سبزینه ای هستند. پژوهش حاضر که بر اساس روش توصیفی- تحلیلی با استفاده از آمار و اطلاعات مختلف صورت گرفته است، نشان می دهد که برخلاف استانداردهای ملی و بین المللی ارایه شده برای سرانه فضای

^۱ - دکتر حسین یغفوری، استادیار دانشکده جغرافیا و برنامه ریزی محیطی دانشگاه سیستان و بلوچستان.

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه سیستان و بلوچستان.

^۳ - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه سیستان و بلوچستان.

سبز، در شهر مهر سرانه فضای سبز بسیار پایین و توزیع فضایی آن در محلات ۵ گانه شهر مهر نیز متعادل نیست و در این زمینه با نارسایی زیادی مواجه است .

واژگان کلیدی: فضای سبز، استانداردها و سرانه ها، شهر مهر.

مقدمه

رشد سریع جمعیت شهری در جهان ، موضوع سکونت و استقرار جوامع انسانی را با مسائل و پیچیدگی های تازه ای مواجه ساخته است . پیچیدگی هایی که از مرز مسائل اقتصادی عبور کرده و بعدی اجتماعی و زیست محیطی یافته اند . بر اساس برآوردهای سازمان ملل در بین سال های ۲۰۲۵ - ۱۹۷۵ ، نسبت شهرنشینی در جهان از ۳۷ / ۷ درصد به ۶۱ / ۱ درصد و جمعیت شهری از ۱ / ۵۸ به ۵ / ۶ میلیارد نفر افزایش می یابد که میانگین رشد آن معادل ۲ / ۳۸ درصد خواهد بود . با وجود این میانگین رشد جمعیت شهری در کشورهای در حال توسعه سریع تر خواهد بود . شهرسازی ، امروزه نوعی از الگوهای توسعه شهری را به کار برده که نه تنها ناپایداری را در شهر ها پدید آورده ، بلکه ناپایداری مناطق اطراف را نیز به دنبال داشته است . تمرکز جمعیت و فعالیت ها در شهرها ، اولین نتیجه اش مسائل زیست محیطی بوده که به اشکال مختلف آلودگی هوا ، آب ، خاک ، صوتی و غیره نمود پیدا کرده است . در بعد اجتماعی و اقتصادی نیز رشد سریع شهرنشینی به خصوص در شهرهای بزرگ و مادر شهرها ، باعث مسائلی نظیر توزیع نامتعادل و نارسایی خدمات و امکانات ، تفاوت های فاحش در ارزش زمین و مسکن و شرایط زیستی آن و در نهایت اختلافات طبقاتی و جدایی گزینی اجتماعی و اقتصادی را می توان در ویژگی های جمعیتی ، درصد کاربری ها و آمار مراکز و امکانات خدماتی در مناطق و حوزه های شهری دید . فقر ، تخریب محیط زیست ، فقدان دسترسی به زمین و سرپناه مناسب و پایین بودن سطح زندگی از جمله بحران های مربوط به این موضوع هستند (ملکی ، ۱۳۹۰ : ۱) . این تحقیق بر آن است تا چگونگی توزیع فضایی مکانی کاربری فضای سبز در شهر مهر را از جنبه های کمی و کیفی بررسی نماید .

موضوع شناسی